

VERSO

V E R T A I S S O V I T T E L U

Sovittelu kouluissa

"Konfliktit eivät välttämättä
ole jotakin kauheaa.

Ne voidaan myös nähdä arvona,
resurssina, jota ei tulisi heittää pois."

(Nils Christie 1983)

Mitä sovittelu on?

- Vapaaehtoinen, yhteisöllinen ja osallistava konfliktinhallintamenetelmä.
- Ydin on dialogissa, oppimisessa ja toisen ihmisen näkökulman ymmärtämisessä.
- Puolueettomat koulutetut sovittelijat toimivat sovinnon mahdollistajana.
- Asianosaiset etsivät itse ratkaisua tilanteeseensa.
- Sovittelu on tulevaisuussuuntaista.
- Käsitellään tekoja, tunteita ja ratkaisuja.
- Käytössä laajasti yhteiskuntamme eri osa-alueilla

Vertaissovittelu koulussa

Vertaissovittelu eli VERSO on menetelmänä yksinkertainen ja selkeä kaava, jonka mukaisesti osapuolia hieman vanhemmat koulutetut vertaissovittelijat auttavat konfliktin osapuolia löytämään *itse* ratkaisun ristiriitaansa.

1. Tervehtiminen ja pelisäännöt
2. Tarinat ja tunteet
3. Ratkaisut
4. Sopiminen
5. Seuranta

VERSOssa saa itse osallistua

- Vertaissovittelu on osallisuuden ja yhteisöllisyyden käytännön menetelmä.
- Sovittelussa opitaan konfliktinhallintataitoa.
- Oppilaat ovat voimavara kouluyhteisössä.
- Oppilaat ovat oman yhteisönsä asiantuntijoita.
- Sovittelu toimii koulun arjessa.
- Sovittelu säästää!

Mitä kouluissa sovotellaan?

- nimittelyjä, haukkumista, huutelua, ulkonäköön tai osaamiseen liittyvää vihjailua, selän takana puhumista
- ikävää kommentointia tekstiviestein tai netissä
- tönimisiä, läpsimisiä, kiinnipitämisiä, tappeluita ja leikkittappeluita, jotka kiihtyvät liiaksi, etuilua jonoissa
- eristämistä ja syrjimistä
- uhkailua, alistamista tai pakottamista ”isomman tai vahvemman oikeudella”
- toisen omaisuuden luvaton lainaamista tai piilottamista

Opitaan yhdessä!

- Sovittelu on ratkaisukeskeinen tapa työskennellä.
- Sovittelu on kansalaistaito, joka kantaa läpi elämän.
- Sovittelussa korostuu yhteisöllinen toimijuus.
- Sovittelu on ratkaisut mahdollistava asenne ristiriitoihin ja mielipahaan.
- Sovittelu kasvattaa empatiaa.
- Sovittelussa koulun aikuisen rooli kanssaoppijana ja kannustajana vahvistuu.

Mitä sovittelu opettaa?

Oppilailta kerättyjä kommentteja

- ”On opittu käsittelemään riitatilanteita ja soveltamaan näitä taitoja arkeen.”
- ”Versossa oppii käytöstapoja, itsehillintää ja yhteistyökykyä. Samalla oppii virheistään.”
- ”Versossa voi oppia tasavertaisuutta, yhteenkuuluvuutta, anteeksiantoja, vastuullisuutta ja pitämään lupauksensa.”
- ”Aina ei voi turvautua siihen, että muut ratkaisevat riidat.”
- ”Täs ollaan opittu hyvii taitoi meijän tulevii avioliittoi varten.”

Vertaisuus kannattaa

Seurantakyselyn tulokset kertovat, että

- 95 % sovitteluista johtaa sopimukseen, jonka todetaan seurannassa pitäneen
- 89 % vertaissovittelijoista pitää tärkeänä mielipahaa aiheuttavaan toimintaan puuttumista heti
- 90 % vertaissovittelijoista pitää tehtävää mielekkäänä ja tärkeänä

(Gellin 2007)

Sovittelu on tärkeää

- 82 % vertaissovittelijoista kokee onnistuneensa osapuolten auttamisessa
- 90 % vertaissovittelijoista pitää sovittelua koulussaan hyväksyttynä toimintatapana
- 88 % osapuolista ilmoitti pitäneensä sopimuksessa antamansa lupauksen
- 87 % osapuolina olleista oppilaista pitää hyvänä sitä, että oppilaat voivat sopia riitojaan vertaissovittelussa

(Gellin 2007)

Lait ja asetukset turvaavat oppilaan oikeutta osallisuuteen

- **Suomen Perustuslain 6 §** mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Lain 14 § mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon.
- **Lapsen oikeuksien sopimus** Sopimisvaltion on taattava lapsen oikeus vapaasti ilmaista omat näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa (12. artikla). Koulutuksen tulee pyrkiä lapsen valmistamiseen vastuulliseen elämään vapaassa yhteiskunnassa (29. artikla). >>>

Lait ja asetukset 2

- **YK:n Ihmisoikeusjulistus:** Opetuksen on pyrittävä ihmisen persoonallisuuden täyteen kehittämiseen ... opetuksen tulee edistää ymmärtämystä ja suvaitsevaisuutta (26. artikla).
- **Perusopetuslain 2 §** mukaan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja.
- **Nuorisolain** tavoitteet (1 §) nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämisestä ja nuorten sosiaalisesta vahvistamisesta ovat yhdensuuntaisia koulusovittelun tavoitteiden kanssa.

Rauha on tahdon asia

Martti Ahtisaari (2009):

”Kaikki konfliktit ovat ratkaistavissa. Rauha on ensisijainen asia eikä syyllisten osoittelu anna mahdollisuuksia rauhantyon ilmapiirille.

On katsottava tulevaisuuteen. Suomesta voisi kehittyä rauhanvälityksen asiantuntijamaa, rauhanvälityksen suurvalta”.

Lisätietoja:

Suomen sovittelufoorumi ry VERSO-ohjelma

www.sovittelu.com/vertaissovittelu

verso@sovittelu.com

Facebook: Vertaissovittelu - sovittelu koulussa

